

MEDICINSK ENTOMOLOGI

AV

BIRGER WICTORIN



FR "DE SMÅ LIVEN INPÅ LIVET"
AV MICHAEL ANDREWS

Intresset för medicinsk entomologi och acarologi har varit obetydligt i Sverige men ökat en del på senare år. Orsaker härtill är bl.a. de vidgade kunskaperna om de till människan av fästingar överförda **Borrelia-bakterierna** (Lymes sjukdom), den likaledes fästingöverförda virus-encefaliten (TBE eller "Roslagssjukan") samt den myggburna "Ockelbosjukan", ävenledes virusbetingad. Betydelsen av ektoparasitära kvalster har påpekats i flera sammanhang, t.ex. Pyemotes tritici ("spannmålsklådan") och Trombicula autumnalis ("skördeklådan"). Den ökande turismen till främmande länder och flyktingströmmen till Sverige har också gjort sjukvården mer medveten om "tropiska" sjukdomar. Mer information härom kan man få från Thomas G T Jaensons Medicinsk entomologi och också från Anders Edströms Djurens gifter! De "gamla" ektoparasitära sjukdomarna finns förstas kvar: Bl.a. de "motoriserade mjällen" (Pediculus capitis) och skabben (Sarcoptes scabiei). Mindre känt är dock att vi (nästan) alla är angripna av ett kvalster (Demodex folliculorum) som lever i hårsäckar och talgkörtlar mest i ansiktet! Det ger sällan symptom men ibland, särskilt hos äldre, akne och bortfall av ögonfransar.

Många andra insekter/kvalster är av medicinskt intresse - även i Sverige. Många är "gäster" inomhus, i skafferier och förråd. Eller i lantbruksmiljön.

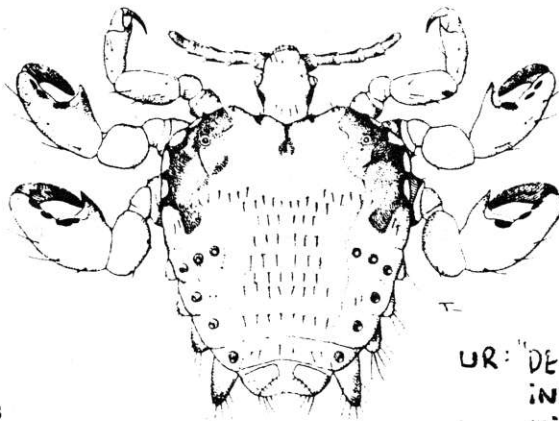
Allmänt kan man säga att insekter/kvalster kan vara ett större eller mindre irritationsmoment, genom bitt eller stick ge toxiska reaktioner, sprida bakterier, virus och andra mikroorganismer till människan - och orsaka allergiska reaktioner (inklusive astma), något som alltmer uppmärksammas!

Ett fåtal läkare i Eskilstuna har de senaste åren utnyttjat ZOO-TAX för undersökning av dammprov från allergikers hem, stallar och bagerier. Resultaten framlades vid ett möte vi hade i Eskilstuna

16. MEDICINSK ENTOMOLOGI

sommaren 1988 tillsammans med dåvarande föreståndaren för ZOO-TAX servicecentral Arnold Stenmark och medarbetare. I 30% av proverna fanns dammkvalster. Motsvarande undersökningar i Eskilstuna 1972 och 1981 visade dammkvalster i 2 respektive 17 %. Dammkvalstren har gynnats av den ökande luftfuktigheten inomhus. Efter oljekrisen i början av 70-talet har hus isolerats alltmer. Ventilationssystemen fungerar ofta otillfredsställande och luftfuktigheten har därigenom ökat. På motsvarande sätt har dammkvalsterallergierna ökat! Vanligen förekommer dammkvalstren i sängdamm - sängen är det sämst städade stället inomhus!

Mycket återstår att undersöka beträffande insekters/kvalsters inflytande på människans hälsa i olika miljöer. Läkare borde nog intressera sig mera för medicinsk entomologi/acarologi och utnyttja ZOO-TAX - eller varför inte Sörmlandsentomologerna?



Flatlus
Phthirus pubis

UR: "DE SMÅ LIVEN
INPÅ LIVET" AV
MICHAEL ANDREWS

/BIRGER WICTORIN

SVARIGHETER ATT FÅ TAG I ÄTTIKETER OCH CYANKALIUM

I Stockholmstrakten har entomologer vägrats eller haft stora svårigheter att köpa ut etylacetat (ättiketer) från apotek. Vid en kontroll på Apoteksbolaget framkommer att det inte finns någon laglig grund för denna vägran. Att vissa apotek ändå ber sig på detta sätt kan bero på att det jämföras med andra läsningsmedel ur missbrukssynpunkt eller att det kan användas i alkohol- och narkotikatillverkning. Men som sagt: apoteken kan inte vägra att lämna ut etylacetat. Om du ändå skulle ha problem med detta, kontakta styrelsen så ska vi hjälpa till att ordna saken.

Med kaliumcyanid (cyankalium) förhåller det sig dock på annat sätt. Sedan några år tillbaka måste man ha länsstyrelsens tillstånd för att få inköpa detta. I sin ansökan till länsstyrelsen skall man styrka att man behöver ämnet för "yrkesmässigt, vetenskapligt eller liknande bruk". Kontakta styrelsen om du behöver ett intyg om att du är entomolog och behöver cyankalium för "vetenskapligt eller liknande" ändamål.

I.S.